

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ ДУМИ

Осмислянето на проблемите и дилемите на циганите/ ромите не е възможно без отчитане на характеристиките и определеността на тяхното място в социалното пространство и във времето. Погледнато и в исторически план, всяка циганска/ ромска група има свои характерни етнокултурни традиции с подчертана сила на специфични нрави и привички на живот.

Този етнос живее от столетия в българските земи. В различните епохи той се явява като необходимо звено в социалния, стопанския, духовния живот на държавата. Успява да съхрани и развие в себе си онова, което дава етническият му колорит, с което обогатява етническата картина на света. Това се дължи не само на затвореността и силните родови и групови връзки, а и на обстоятелството, че българският народ е толерантен. С тази си търпимост мнозинството не налага тотално и насилствено своя стереотип, а това помага за запазване на циганската/ ромската идентичност.

Вземайки предвид тези особености, с написаното в монографията ние се опитахме да представим битието на циганската/ ромската жена, а и на етноса като цяло, в една нова светлина. Да покажем как под една прилично еднообразна повърхност е кипял и продължава да кипи пулсът на всекидневието с неговите грижи и радости, тежнения и житейски драми.

Даваме в исторически аспект физическото, правното и социалното пространство, което е усвоено от циганката/ ромката в една твърде голяма степен. Пътищата, улиците, пазарите, нивите – всички тези места познават стъпките ѝ. И въпреки че както в семейното, така и в публичното пространство често жените и мъжете се движат по свои собствени паралелни пътища, то те намират и общите, за да реализират съкровената си цел в живота – създаване на семейство, продължение на рода, съхраняване на етноса. И всичко това в границите на циганската/ ромската традиция и стереотип.